

Перспективи використання бругмансії деревоподібної в ландшафтному озелененні.

Інтродукція і запровадження в практику нових сортів деревно-чагарникових рослин, адаптація їх до нових умов – одне із основних завдань ландшафтного озеленення. Пошук і акліматизація різновидів і сортів декоративних культур прогресивного напрямку вирішує можливість зі створення декоративних зелених насаджень. Сьогодні до таких рослин, що володіють високими декоративними якостями відноситься бругмансія. Вона входить в проект озеленення ХХІ ст. і набуває значної популярності не тільки в інших країнах, але і в Україні.

Бругмансія деревоподібна (*Brugmansia arborea*) належить до роду Бругмансія (*Brugmansia*) родини Пасльонові (*Solanaceae*), виділеному з роду Дурман (*Datura*), з представниками якого має подібні квіти. Рід включає шість видів вічнозелених чагарників і невеликих дерев, які ростуть у природі в субтропічних передгір'ях Південної Америки. Назву бругмансія отримала на честь ботаніка з Голландії Себальда Юстінуса Брюгманса. Іноді рослину називають «труби янгола».

В умовах клімату України бругмансія це теплолюбна рослина, тому вирощувати її в наших широтах клопітно, але її рясне чудове цвітіння та чарівні пахощі настільки вражають уяву, що багато квіткарів беруться за вирощування та догляд за бругмансією і досягають у цій нелегкій справі успіхів.

Мета роботи: вивчити еколого-біологічні особливості різних сортів бругмансії деревоподібної в умовах клімату Кіровоградської області; дослідити умови місцезростання досліджуваної культури (умови освітлення та затінення); встановити залежність укорінення живців від використання стимуляторів росту та оцінити перспективність використання бругмансії деревоподібної в ландшафтному озелененні.

Об'єктом дослідження були рослини роду *Brugmansia*. Предметом досліджень – регенераційна здатність і стеблове живцювання рослин досліджуваного роду. Методи досліджень були загальноприйнятими, а саме: вивчення регенераційної здатності рослин; вплив стимуляторів росту на різогенез у живців [2, 4].

Дослідження проводили протягом вегетаційного періоду 2016 року.

Експеримент проводили в кімнатних умовах та у відкритому ґрунті за такою схемою:

- а) укорінення живців бругмансії запашної білої, бругмансії запашної рожевої, бругмансії запашної жовтої в кімнатних умовах;
- б) вирощування і догляд за укоріненими живцями в кімнатних умовах;
- в) загартування укорінених живців;
- г) висадка рослин у відкритий ґрунт та догляд за ними.

Для укорінення живців використовували такі регулятори росту: 1) препарат Гетероауксин Супер (до складу якого входять гетероауксин, гумат, Na, Mg, Mo, Zn, триадимефон 250 г/кг) у концентрації 5 г на 2 л води; 2) препарат Емістим С (до складу Емістиму С входить збалансований комплекс фітогормонів фуксинової, цитокининової природи, амінокислоти, вуглеводи, жирні кислоти, мікроелементи) у концентрації 5 г на 5 л води.

У досліді в умовах закритого ґрунту було виявлено суттєвий вплив використання стимуляторів росту на рівень укорінення живців бругмансії.

Найвищий рівень коренеутворюючої здатності спостерігається на варіанті з обробкою живців Гетероауксином – 80,0%. Дещо менший рівень укорінення був при використанні Емістиму С та склав 75,0%. В той час, як на контролі цей показник дорівнював 62,4%.

Оброблення живців стимуляторами росту підвищувало їх регенераційну здатність та сприяло збільшенню розмірів морфологічних параметрів рослин.

Формування колекції бругмансій проводили з урахуванням природно-кліматичних умов Кіровоградської області. За основу взяті такі критерії: передбачувана стійкість в даній кліматичній зоні; (життєздатність, здатність

до перезимовування, укорінення живців); короткий період вегетації; ранні терміни цвітіння; тривалість і рясність цвітіння; висока декоративність.

Спостереження за фенологічними фазами проводилося відповідно загальноприйнятій методиці. Спостереження за морфо-біологічними особливостями сортів бругмансії проводилися за такими параметрами: листок (довжина, ширина); квітка (довжина квітки, діаметр роstrуба); висота рослини (куща).

При спостереженні за біологічними особливостями сортів брали до уваги основні показники перспективності сорту: ступінь укорінення; здатність перезимувати в умовах дослідження; стійкість до несприятливих умов; тривалість періоду вегетації; тривалість та рясність цвітіння; ступінь декоративності; стійкість до шкідників та хвороб.

Вивчення еколого-біологічних особливостей акліматизованих сортів бругмансії показало, що: відмінність в строках живцювання не має значного впливу на подальший ріст бругмансії; із екологічних чинників, що впливають на тривалість та масовість цвітіння в першу чергу впливає освітлення;

Оптимальним місцем культивування бругмансії є ділянка з яскравим освітленням, бажано в першій половині дня.

Основним лімітуючим чинником в розмноженні бругмансії є пониження температури та заморозки.

За результатами спостережень були виділені такі групи сортів бругмансії:

За термінами цвітіння: рання – бругмансія червона;

За стабільністю цвітіння: всі сорти;

За тривалістю цвітіння – бругмансія червона;

За рясністю цвітіння – бругмансія пахуча жовта.

За даними спостережень та особливостями розвитку рослин всі сорти бругмансії є перспективними для озеленення.

Із них високоперспективні – бругмансія запашна біла та бругмансія запашна рожева. Для вирощування в кімнатних умовах краще підходить

червона бругмансія, так як вона є більш компактною у порівнянні з іншими сортами, і менше вражається шкідниками.

Бругмансія деревоподібна є одним із перспективних видів для масового розмноження стебловим живцюванням, оскільки відносно легко укорінюються та для широкого використання в озелененні, що сприяє формуванню архітектурно-художнього смаку населених місць, забезпечує рекреаційні потреби населення.

Література

1. Билык Е.В. Размножение древесных растений стеблевыми черенками и прививкой / Е.В. Билык. – К.: Наук. думка, 1993. – 91 с.
2. Иванова З.Я. Биологические основы и приёмы вегетативного размножения древесных растений стеблевыми черенками / З.Я. Иванова. – К.: Наук. думка, 1982. – С. 286-289.
3. Комиссаров Д. А. Биологические основы размножения древесных растений черенками / Д. А. Комиссаров. – М.: Лесн. пром-сть, 1964. – 289 с.
4. Турецкая Р. Х. Физиология корнеобразования у черенков и стимуляторы роста / Р. Х. Турецкая. – М.: Изд-во АН СССР, 1961. – 280 с.